

Ключевые слова: инклюзивное образование, начальная школа, обучение математике в инклюзивных классах, дети с особыми образовательными потребностями.

Ostapivska Iryna. PREPARATION OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS FOR THE TEACHING OF MATHEMATICS IN AN INCLUSIVE APPROACH. The concept of inclusive approach in education and primary school is actualized in the article. The conditions that will allow to effectively teach mathematics in the inclusive classes of the primary level of the general education school are investigated. The qualities that are necessary for future primary school teachers to successfully teach mathematics to pupils with special educational needs are analyzed in detail, in this context the concepts of «professional readiness» and «inclusive competence» are analyzed. The pedagogical conditions, necessary for the successful preparation of future primary school teachers for the teaching of mathematics in inclusive classes are briefly described. Prospects for research in this direction are also outlined.

Keywords: inclusive education, primary school, teaching mathematics in inclusive classes, children with special educational needs.

Стаття надійшла до редколегії 01.09.2017 р.

УДК 378.016:373.2

Тетяна Потапчук

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (Івано-Франківськ)

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

У статті обґрунтовується актуальність впровадження інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах; аналізується система професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи в умовах інклюзивної освіти.

У статті актуалізується, що однією з передумов входження України до єдиного Європейського освітнього простору є впровадження європейських норм в освіті й науці. Необхідність вдосконалення української системи освіти, підвищення її рівня якості є важливим завданням, що обумовлено потребами формування позитивних умов для становлення й реалізації студента як майбутнього професіонала та його особистісної самореалізації. Вирішення цієї проблеми можливе за умови підготовки майбутнього учителя, який володіє ґрунтовними знаннями, має розвинені педагогічні здібності, досконалі професійні уміння, професійну самосвідомість, педагогічне мислення, володіє навичками самонавчання, самовдосконалення. Тому формування готовності майбутнього учителя початкової школи до професійної діяльності в сучасних умовах набуває особливої значущості.

Ключові слова: майбутній учитель початкової школи, професійна діяльність, інклюзивне середовище, загальноосвітній навчальний заклад.

Постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У програмі виховання і навчання дітей від 2 до 7 років «Дитина» (2012) представлено розділ «Діти з особливими освітніми потребами», в якому подані освітні завдання, які педагоги мають вирішувати по відношенню до дітей даної категорії, виділені умови успішної педагогічної роботи, представлено її зміст та показники успішного розвитку дітей, даються поради батькам, чиї діти потребують особливої уваги. У Програмі зазначено, що готовність закладу до роботи з дитиною, яка має особливі освітні потреби, насамперед – це психологічна готовність вихователя, що передбачає наявність бажання допомогти такій дитині та її батькам. Крім того, необхідним є володіння вихователем спеціальними знаннями, уміннями і навичками, які дадуть змогу йому створити ефективні умови для розвитку і навчання дитини з особливостями психофізичного розвитку, забезпечення активної участі такої дитини у всіх видах діяльності, спілкування із здоровими однолітками; до здійснення просвітницької роботи з батьками дитини, котра має певне порушення, та з батьками дітей, які нормально розвиваються [5, с. 164.]

При організації освітнього процесу в умовах інклюзивного навчання слід враховувати, що розвиток учня з особливими потребами в більшій мірі, ніж розвиток здорової дитини залежить від якості освітнього середовища, змісту й характеру співробітництва, допомоги дорослого. Як

зазначають В. Бондар, Н. Колупасва, включення дітей з психофізичними вадами у колектив здорових однолітків без спеціального психолого-педагогічного супроводу є стихійною інтеграцією та може призвести до ізоляції дитини або ускладнення її психофізичного розвитку [6]. Успішність буде залежати від професійної компетентності педагогічного складу. Тому одним із завдань підготовки фахівців початкової школи є формування умінь та навичок забезпечувати психолого педагогічний супровід дітей з обмеженими можливостями здоров'я у загальноосвітній простір, сприяти їх входженню у соціум здорових дітей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Професійна підготовка фахівців початкової школи досліджується в працях А. Богуш, Г. Беленької, Н. Ємельянової, Л. Загородньої, О. Поліщук, Т. Танько, О. Федій та ін.

Питання готовності майбутнього учителя початкової школи до професійної діяльності в інклюзивному середовищі загальноосвітнього навчального закладу досліджувалось зарубіжними вченими Т. Лорманом, Д. Дешлер, Д. Харві, російськими та українськими науковцями: Н. Буковцовою, І. Хафізулловою, О. Воробйовою, А. Колупасовою, К. Волковою, О. Антоною, О. Мартинчук, Т. П'ятаковою, В. Засенком, Н. Назаровою, Ю. Шумилівською та ін. Ще А. Макаренко у своїй праці «Про виховання» висловив думку про те, що у педагогічній діяльності головне не талант, а майстерність, заснована на умінні, на кваліфікації. Видатний педагог був переконаний, що якість фахівця залежить від якості його навчання [7]. Ідеї відомого педагога є актуальними і сьогодні в контексті формування професійної готовності учителів до роботи в умовах інклюзивної освіти, що підтверджується науковими працями К. Волкової [3, с. 26–30], О. Антоною [1].

Мета дослідження – теоретичне вивчення професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до професійної діяльності в інклюзивному середовищі загальноосвітнього навчального закладу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Так, О. Воробйова у своїх працях, що стосуються питання професійної підготовки майбутніх учителів до роботи з дітьми в умовах інклюзивного середовища стверджує, що для практичного здійснення інклюзивного навчання необхідно вирішити ряд проблем, пов'язаних не тільки з матеріальною базою, а й різними позиціями членів суспільства, і, насамперед, неготовністю педагогів до здійснення своєї професійної діяльності в нових умовах. Враховуючи, що дитина з обмеженими можливостями здоров'я має право отримати можливість вільного вибору освітньої установи, то кожен учитель повинен мати певний набір компетентностей, необхідний для роботи в інклюзивному освітньому середовищі [4, с. 57–65.].

Формування інклюзивної компетентності майбутніх учителів початкової школи у процесі професійної підготовки досліджувала російська вчена І. Хафізуллова. Нею були виділені критерії сформованості інклюзивної компетентності майбутніх учителів: мотиваційний – сформованість сукупності мотивів, адекватних цілям і завданням інклюзивного навчання; когнітивний – наявність системи знань, необхідних для здійснення інклюзивного навчання, а також досвіду пізнавальної діяльності; операційний - освоєні способи і досвід вирішення конкретних професійних завдань (навчання, виховання і розвитку дітей) в процесі інклюзивного навчання; рефлексивний – наявність здатності до рефлексії пізнавальної, квазіпрофесійної (імітаційна, рольова гра), а також професійної діяльності в умовах інклюзивного навчання [12]. З метою успішного формування інклюзивної компетентності майбутніх учителів початкової школи у процесі професійної підготовки, науковцем виділені такі педагогічні умови: застосування технології контекстного навчання, що дозволяє сформувати цілісну структуру професійної діяльності майбутніх педагогів в умовах інклюзивного навчання за допомогою оптимального з'єднання репродуктивних і активних методів навчання і відтворення соціального контексту майбутньої діяльності; використання потенціалу змісту педагогічних дисциплін для формування позитивної мотивації до здійснення інклюзивного навчання; включення в зміст навчання майбутніх педагогів спецкурсу «Інклюзивне навчання в загальноосвітній школі»; забезпечення наступності етапів формування інклюзивної компетентності майбутніх учителів, розвиток і застосування сформованих ключових компетентностей у практичній діяльності студентів [12].

Проаналізувавши наукову літературу, можна стверджувати, що більшість наукових праць присвячені організації інклюзивного навчання в умовах загально-освітньої школи. Підготовка фахівців до роботи з дітьми в умовах інклюзивної освіти в загальноосвітніх закладах представлена обсягом публікацій, зокрема, в працях А. Колупаєвої, О. Мартинчук, Л. Савчук, І. Юхимець та ін.

Так, О. Мартинчук у своїй статті виділяє такі компоненти професійно-особистісної готовності майбутнього учителя початкової школи до роботи в умовах інклюзивної освіти:

- мотиваційний – це сукупність стійких мотивів до роботи в умовах інклюзивної освіти, спрямованість на здійснення ефективного процесу навчання і виховання, визнання кожної дитини суб'єктом навчально-вихованої діяльності, формування внутрішньої готовності до позитивного сприймання учнів з особливостями психофізичного розвитку;
- когнітивний – система знань і уявлень про проблему інвалідності, особливості психофізичного розвитку осіб з обмеженими можливостями здоров'я і особливості побудови освітнього процесу, в якому беруть участь учні з особливими освітніми потребами;
- креативний – відображає творчу активність і особистісні якості педагога, які дозволяють створювати нові матеріальні і духовні цінності, а також розвивати творчий потенціал учнів з особливостями психофізичного розвитку, враховуючи їх можливості;
- діяльнісний – складається із способів і прийомів реалізації професійно-педагогічних знань в роботі з учнями з особливими освітніми потребами і передбачає формування у майбутніх учителів відповідних професійних компетентностей [8].

До професійних компетентностей вона відносить: дидактичну (готовність визначати загальні і конкретні завдання розвитку, навчання і виховання дітей з особливими потребами в загальноосвітньому просторі, здатність враховувати в навчально-виховному процесі психологічні, вікові, індивідуальні особливості вихованців, а також особливості порушення, готовність здійснювати, враховуючи спеціальні дидактичні принципи, керівництво пізнавальною діяльністю дітей, давати адекватну оцінку їх діяльності); виховну (здатність аналізувати і давати психолого-педагогічне трактування поведінки, вчинків, реакцій вихованців, готовність використовувати адекватні віковим, компенсаторним і психологічним можливостям способи, прийоми виховання, залучати їх до культури); комунікативну (встановлення з дитиною довірчих відносин, запобігання і вирішення конфліктних ситуацій, що виникають між вихованцями, встановлення позитивного контакту з батьками); методичну (готовність до цілепокладання, проектування, планування, реалізації і діагностики навчального процесу і фахового коректування результатів навчання); трансформаційну (відбір і перетворення навчального, дидактичного і методичного матеріалу).

Відтак, Т. П'ятакова досліджувала проблему розвитку інклюзивної компетентності як інтегральної особистісно професійної компетентності сучасного педагога. Основою дослідження стали швейцарські досягнення у галузі професійної підготовки педагогів до здійснення інклюзивного навчання. Інклюзивна компетентність вимагає сукупності взаємопов'язаних компонентів: мотиваційного, когнітивного, операційного та рефлексивного. Автором було дано визначення інклюзивна компетентність майбутнього учителя, під якою розуміється інтегративне особистісне утворення, що зумовлює здатність здійснювати професійні функції у процесі інклюзивного навчання, виховуючи різноманітні освітні потреби дітей і забезпечуючи, по перше, включення дітей з обмеженими можливостями в середовище загальноосвітнього закладу і, по друге, створення умов для їх розвитку і саморозвитку [10, с. 93–98.].

Науковцями визначено теоретико-методологічні засади підготовки фахівців у сучасних умовах, доведено, що сутністю професійно-педагогічної підготовки є система змістовно-педагогічних та організаційно-методичних заходів, спрямованих на забезпечення готовності майбутнього учителя до педагогічної діяльності.

Професійна готовність як якісне новоутворення формується в процесі діяльності. З іншого боку, майбутній учитель має бути підготовленим до керівництва різними видами діяльності учнів. Цим зумовлена необхідність визначення різних видів професійної готовності та формування її у майбутніх учителів. Основними поняттями є визначення сутності готовності

майбутніх учителів до професійної діяльності в інклюзивному середовищі загальноосвітньої школи.

На сьогодні у визначенні структурних компонентів готовності не існує єдиної думки. На думку А. Ліненко, готовність є особистісною (емоційно-інтелектуальна, волева, мотиваційна), з іншого – операційно-технічною, що включає інструментарій педагога. В. Сластьонін у професійній готовності педагога до педагогічної діяльності теж виокремлює два взаємопов'язаних компоненти: мотиваційно-ціннісний (особистісний) і виконавський (процесуальний). Залежно від досліджуваного напрямку професійно-педагогічної діяльності науковцями визначаються різні сукупності компонентів готовності [2, с. 6].

Тому, сучасна освіта повинна реагувати на актуальні процеси та явища, які відбуваються в суспільстві. Одним із таких процесів, осторонь якого неможливо лишатися є процес інклюзії. На сьогодні впровадження інклюзії стало завданням і потребою суспільства, процесом, до якого залучаються не лише безпосередні представники закладів освіти, але й фахівці в сфері науки, представники законодавчих і виконавчих органів влади, широкі кола громадськості.

Так, термін «інклюзія» та похідні від нього – «інклюзивна освіта», «інклюзивне навчання» тощо – все ширше впроваджується в понятійно-термінологічний простір педагогічної науки і практики [9].

Інклюзивна освіта передбачає створення освітнього середовища, яке б відповідало потребам і можливостям кожної дитини, незалежно від особливостей її психофізичного розвитку.

Ураховуючи дослідження вчених (Е. Клімов, В. Ясвін, С. Тарасова та інші), у яких запропоновано складові освітнього середовища установи, доречно представити структуру інклюзивного середовища як простору соціалізації дітей з різними можливостями й особливостями:

- просторово-предметний компонент - архітектурно-просторова організація освітнього середовища шляхом створення безбар'єрного доступу до приміщення;
- інформаційно-технічний - забезпеченість сучасними засобами та системами, що відповідають освітнім потребам дітей;
- змістовно-методичний компонент - адаптований індивідуальний маршрут розвитку дитини, варіативність і гнучкість навчально-виховних методик, форм і засобів;
- комунікативно-організаційний компонент – особистісна і професійна готовність учителів до роботи в змішаній (інтегрованій) групі, сприятливий психологічний клімат у колективі, управління командною діяльністю фахівців.

Складовими інклюзивного середовища, як вважає Шевців З.М. є педагогічні, психологічні та соціальні умови, котрі забезпечать для всіх суб'єктів освітнього процесу можливість ефективного саморозвитку за рахунок адаптації освітнього простору до потреб кожної дитини, включаючи реформування освітнього процесу, методичну гнучкість і варіативність, сприятливий психологічний клімат, передбачають архітектурну перебудову [13, с.152–155].

Інклюзивна освіта ґрунтується на принципі забезпечення основних прав дітей на освіту [6, с.12]. Головну роль в даній роботі виконує майбутній учитель, який працює з дітьми в інклюзивній групі навчального закладу.

Основні принципи інклюзивного навчання:

- всі діти мають навчатися разом у всіх випадках, коли це виявляється можливим, не зважаючи на певні труднощі чи відмінності, що існують між ними;
- школи мають визнавати і враховувати різноманітні потреби своїх учнів, узгоджуючи різні види й темпи навчання;
- забезпечення якісної освіти для всіх завдяки відповідному навчально-методичному забезпеченню, застосуванню організаційних заходів, розробці стратегії викладання, використанню ресурсів і партнерських зв'язків зі своїми громадами;
- діти з особливими освітніми потребами мають отримувати додаткову допомогу, яка може знадобитися їм для забезпечення успішності процесу навчання.

Концепція інклюзивної освіти відображає одну з головних демократичних ідей – всі діти – цінні й активні члени суспільства. Навчання в інклюзивних освітніх закладах корисне як для

дітей з особливими освітніми потребами, так і для інших дітей, членів родин та суспільства в цілому. Взаємодія зі здоровими дітьми сприяє когнітивному, фізичному, мовному, соціальному та емоційному розвитку дітей з особливими освітніми потребами. При цьому діти з типовим рівнем розвитку демонструють відповідні моделі поведінки дітям з особливими освітніми потребами і мотивують їх до розвитку та цілеспрямованого використання нових знань і вмінь. Взаємодія між учнями з особливими освітніми потребами та іншими дітьми в інклюзивних класах сприяє налагодженню між ними дружніх стосунків. Завдяки такій взаємодії діти вчаться природно сприймати і толерантно ставитися до людських відмінностей, вони стають більш чуйними, готовими до взаємодопомоги [5].

Інклюзивні підходи також корисні для сім'ї. В цьому випадку родини дітей з особливими освітніми потребами можуть отримувати підтримку з боку інших батьків, вони краще розуміють, у чому розвиток їхніх дітей типовий, а в чому атиповий, а також беруть активнішу участь у процесі навчання і виховання.

Учителі інклюзивних класів глибше розуміють індивідуальні відмінності й особливості дітей, а також ефективніше співпрацюють з батьками та іншими фахівцями (спеціалістами з лікувальної фізкультури, реабілітологами, логопедами, соціальними працівниками та ін.) Інклюзивна система освіти також корисна із суспільної точки зору, оскільки завдяки спільному навчанню діти змалку вчаться розуміти і толерантно ставитися до людських відмінностей [9].

Компетентність педагогів є однією з умов ефективності впровадження в освітній простір інклюзивної освіти. У комплексі проблем, пов'язаних з формуванням професійної компетентності студентів педагогічних вищих навчальних закладів, виділяється проблема підготовки майбутнього учителя початкової школи до професійної діяльності в інклюзивному середовищі загальноосвітнього навчального закладу.

У такому контексті особливого значення набуває система професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до роботи в інклюзивному середовищі загальноосвітнього навчального закладу (ЗНЗ). Створення педагогічної системи такої підготовки має бути пріоритетним напрямом професійної освіти, в основі якого лежить добір таких методологічних підходів, технологій, форм і методів навчання студентів, зміст яких спрямовується на формування соціально-педагогічної компетентності майбутнього вчителя для здійснення роботи в інклюзивному середовищі.

Спеціальні школи в основному забезпечені сучасними навчально - методичними матеріалами, розробленими відповідно до вимог сьогодення. Втім, поряд з незаперечними позитивами варто виокремити суттєві недоліки сучасної системи спеціальної освіти, перш за все:

- її уніфікованість, що унеможливує забезпечення освітніх потреб всіх учнів, які мають особливості психофізичного розвитку, заважає впроваджувати різноваріантні навчальні програми, вносити необхідні зміни та додатки до навчальних планів;
- ізоляваність дітей з психофізичними порушеннями у спеціальних школах - інтернатах, які є основними спеціальними освітніми закладами; така ізоляваність має багато негативних соціальних наслідків, зокрема, відчуження сім'ї від виховного процесу; соціальна інфантильність учнів; обмеженість розвитку життєвих компетенцій тощо;
- недостатня соціально-практична спрямованість навчального процесу, наслідки якої – низький рівень сформованості соціально - побутової компетентності учнів, незадовільна орієнтація в системі соціальних норм і правил та відсутність навичок самостійної життєдіяльності;
- недостатня індивідуалізованість та особистісна зорієнтованість навчально - виховного процесу, що спричиняють труднощі емоційного та особистісного розвитку учнів, неадекватні уявлення про свої якості, здібності й можливості;
- низька ефективність корекційно - розвивальних занять, яка зумовлює низький рівень комунікативної компетентності, замкнутості, ізоляваності;
- відсутність ліцензійованого психолога - педагогічного інструментарію для

діагностики порушень, що утруднює правильне комплектування спеціальних закладів й організацію відповідного навчання;

- недостатнє науково - методичне та навчальне забезпечення освітнього процесу дітей з важкими патологіями, атиповими порушеннями, які потребують додаткових освітніх та корекційно - реабілітаційних послуг.

Для впровадження інклюзії у шкільну практику майбутні учителі початкової школи мають змінюватися.

Вони мають прийняти й усвідомити нову освітню парадигму, нові способи організації навчально - виховного процесу, розробки навчально - методичного забезпечення, опанувати сучасні методики диференційованого й особистісно орієнтованого викладання (залежно від індивідуальних потреб учня). Майбутні учителі початкової школи мають спілкуватися один з одним, працювати в команді з іншими педагогами та фахівцями, батьками, учнями, представниками громади, щоб визначити, які зміни необхідні для впровадження інклюзивної практики безпосередньо в їхньому навчальному закладі.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Сучасні програми розвитку і виховання дітей з комплексними порушеннями недостатньо орієнтовані на включення їх у систему соціальних відносин. Невирішеною залишається і проблема підготовки фахівців для роботи з даною категорією дітей. Наявність компетентних педагогічних кадрів виступає одним з основних умов для розвитку інноваційного освітнього закладу, який дозволяє реалізувати потреби кожної дитини, незалежно від ступеня вираженості порушення та забезпечує процес інтеграції дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітній простір.

Реалізація інклюзивної освіти зумовлює необхідність послідовних кроків щодо удосконалення нормативної бази, вирішення концептуальних теоретичних і організаційних питань, підготовки учасників навчально-виховного процесу, суттєвого перегляду традиційних підходів щодо мети, функцій, організації роботи закладу нового типу.

Отже, підготовка майбутніх учителів початкової школи до роботи в інклюзивному середовищі загальноосвітнього навчального закладу є важливим аспектом у розвитку освіти. Вчасно підготовлений спеціаліст на етапі розбудови інклюзивної освіти забезпечить ефективну роботу усіх учасників навчально-виховного процесу.

Проведене дослідження не вичерпує багатогранності теоретичних і практичних пошуків розв'язання проблеми. Доцільно продовжити дослідження у напрямі теорії та методика професійної підготовки майбутніх вчителів середньої та старшої школи до роботи в інклюзивному середовищі ЗНЗ.

Джерела та література

1. Антонова А. Е. Особенности профессиональной подготовки педагогически одаренных студентов в контексте идей А. С. Макаренко / А. Е. Антонова. – Режим доступа к статье: <http://www.eprints.zu.edu.ua>.
2. Бутова А. Інтеграційні процеси в освіті / А. Бутова, О. Долинна // Палітра педагога. – 2002 – №1. – С. 6.
3. Волкова К. С. Использование наследия А. С. Макаренко в формировании профессиональной готовности учителей начальных классов к работе в условиях инклюзивного образования / К. С. Волкова // Вестник ЛНУ. – 2013, № 7 (266). – С. 26–30.
4. Воробйова О. К вопросу о профессиональной подготовке будущего учителя начальных классов, способного работать в инклюзивной среде / О. Воробйова // Материалы II Всероссийской научно-практической (заочной) конференции. – МО. : СВІВТ, 2012. – С. 57–65.
5. Дитина: Програма виховання і навчання дітей від 2 до 7 років / Наук. кер. Проскура О. В., Кочина Л. П., Кузьменко В. У., Кудикіна Н. В. / Мін. осв. і наук., мол. і спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ. ун. ім. Б. Грінченка. – 3 вид., доопр. та доп. К. : Київ. ун. ім. Б. Грінченка, 2012. – 492 с.
6. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи : монографія. / А. А. Колупаєва. – К. : «Самміт-Книга», 2009. – 272 с.
7. Макаренко А. С. О воспитании / А. С. Макаренко. – М. : Политиздат, 1990. – 415 с.
8. Мартинчук О. В. Підготовка майбутніх педагогів до професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти / О. В. Мартинчук // Вісник психології і педагогіки [Електронний ресурс]: Збірник наук. праць / Педагогічний

інститут Київського університету імені Бориса Грінченка, Інститут психології і соціальної педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка. – Випуск 8. – К., 2012. – 248 с.

9. Основи інклюзивної освіти : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. А. А. Колупаєвої. – К. : «А.С.К.», 2012. – 308 с.

10. П'ятакова Т. Особливості підготовки учителів Швейцарської конфедерації до здійснення інклюзивної освіти / Т. П'ятакова // Імідж сучасного педагога : науково-практичний освітньо-популярний журнал. – 2009. – № 10. – С. 37–39.

11. П'ятакова Т. Розвиток інклюзивної компетентності: Швейцарський досвід / Т. П'ятакова // Порівняльно-педагогічні студії № 1 (11), 2012. – С. 93–98.

12. Хафизуллина И. Н. Формирование инклюзивной компетентности будущих учителей в процессе профессиональной подготовки: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / И. Н. Хафизуллина. – Астрахань – 2008. – 22 с.

13. Шевців З. М. Теоретичні засади інклюзивної педагогіки // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: збірник наук. праць / Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. – Вип. 13 (56). – Рівне: РДГУ, 2016. Частина 1. – С. 152–155.

References

1. Antonova A. E. Osobnosti professionalnoy podgotovki pedagogicheski odarennyih studentov v kontekste idey A. S. Makarenko / A. E. Antonova. – Rezhim dostupa k state: <http://www.eprints.zu.edu.ua>.

2. Burova A. Integratsiya protsesi v osvitu / A. Burova, O. Dolina // Palitra pedagoga. – 2002 – №1. – S. 6.

3. Volkova K. S. Ispolzovanie naslediya A. S. Makarenko v formirovanii professionalnoy gotovnosti uchiteley nachalnyh klassov k rabote v usloviyah inkluzivnogo obrazovaniya / K. S. Volkova // Vestnik LNU. – 2013, №7 (266). – S. 26–30.

4. Vorobyova O. K voprosu o professionalnoy podgotovke budushego uchitelya nachalnyh klassov, sposobnogo rabotat v inkluzivnoy srede / O. Vorobyova // Materialy II Vserossiyskoy nauchno-prakticheskoy (zaочноy) konferentsii. – MO. : SVIVT, 2012. – S. 57–65.

5. Ditina: Programa vihovannya I navchannya dltey vId 2 do 7 rokiv / Nauk. ker. Proskura O. V., Kochina L. P., Kuzmenko V. U., Kudikina N. V. / MIn. osv. I nauk., mol. I sportu UkraYini, Golovn. upr. osv. I nauk. vikon. org. KiYivmIskradi (KMDA), KiYiv. un. Im. B. GrInchenka. – 3 vid., doopr. ta dop. K. : KiYiv. un t Im. B. GrInchenka, 2012. – 492 s.

6. Kolupaeva A. A. Inkluzivna osvita: realliyi ta perspektivi : monografiya. / A. A. Kolupaeva. – K. : «Samlit-Kniga», 2009. – 272 s.

7. Makarenko A. S. O vospitanii / A. S. Makarenko. – M. : Politizdat, 1990. – 415 s.

8. Martinchuk O. V. Pidgotovka maybutnih pedagogiv do profesynoyi diyalnostiv v umovah inkluzivnoyi osviti / O. V. Martinchuk // Visnik psihologiyi i pedagogiki [Elektronniy resurs]: Zbirnik nauk. prats / Pedagogichniy Institut KiYivskogo unIversitetu ImenI Borisa GrInchenka, Institut psihologiyi i sotsialnoyi pedagogiki KiYivskogo unIversitetu ImenI Borisa GrInchenka. – Vipusk 8. – K., 2012. 248 s.

9. Osнови Inkluzivnoyi osviti : [navch.-metod. posib. / za zag. red. A. A. KolupaEvoYi]. – K. : «A.S.K.», 2012. – 308 s.

10. P'yatakova T. Osoblivostiv pidgotovki uchiteliv ShveysarskoYi konfederatsiyi do zdlysnennya InkluzivnoYi osviti [Tekst] / T. P'yatakova // Imidzh suchasnoho pedagoga : naukovopraktichniy osvItno-populyarniy zhurnal. 2009. – №10. – S. 37–39.

11. P'yatakova T. Rozvitok InkluzivnoYi kompetentnostiv: Shveysarskiy dosvid / T. P'yatakova // Porivnyalno-pedagogichni studiyi № 1 (11), 2012. – S. 93–98.

12. Hafizullina I. N. Formirovanie inkluzivnoy kompetentnostiv buduschih uchiteley v protsesse professionalnoy podgotovki: avtoref. dis. kand. . ped. nauk.: 13.00.08 «Teoriya i metodika professionalnogo obrazovaniya» / I. N. Hafizullina. – Astrahan – 2008. – 22 s.

13. Shevtiv Z. M. Teoretichni zasadi InkluzivnoYi pedagogiki // Onovlennya zmistu, form ta metodiv navchannya i vihovannya v zakladah osviti: zbirnik nauk. prats / NaukovI zapiski Rivnenskogo derzhavnogo gumanitarnogo unIversitetu. – Vip.13 (56). – Rivne: RDGU, 2016. Chastina 1. – S.152–155.

Потанчук Татьяна. ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ К ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ИНКЛЮЗИВНОЙ СРЕДЕ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ. В статье обосновывается актуальность внедрения инклюзивного обучения в общеобразовательных учебных заведениях; анализируется система профессиональной подготовки будущих учителей начальной школы в условиях инклюзивного образования.

В статье актуализируется, что одной из предпосылок вхождения Украины в единое Европейское образовательное пространство является внедрение европейских норм в образовании и науке. Необходимость совершенствования украинской системы образования, повышение ее уровня качества является важной задачей, что обусловлено потребностями формирования позитивных условий для становления и реализации студента как будущего профессионала и его личностной самореализации.

Решение этой проблемы возможно при условии подготовки будущего учителя, обладающего глубокими знаниями, имеет развитые педагогические способности, совершенные профессиональные умения, профессиональную самосознание, педагогическое мышление, обладает навыками самообучения,

самосовершенствования. Поэтому формирование готовности будущего учителя начальной школы к профессиональной деятельности в современных условиях приобретает особую значимость.

Ключевые слова: будущий учитель начальной школы, профессиональная деятельность, инклюзивное среду, общеобразовательное учебное заведение.

Potapchuk Tatyana. PREPARATION OF FUTURE TEACHERS OF THE PRIMARY SCHOOL TO PROFESSIONAL ACTIVITY IN THE INCLUSIVE ENVIRONMENT OF THE GENERAL EDUCATIONAL INSTITUTION. The article proves the urgency of introducing inclusive education in general educational institutions; the system of vocational training of future primary school teachers in conditions of inclusive education is analyzed.

The article actualizes that one of the prerequisites for Ukraine's entry into a single European educational space is the introduction of European norms in education and science. The need for improving the Ukrainian education system, raising its level of quality is an important task, which is conditioned by the need to create positive conditions for the formation and realization of the student as a future professional and his personal self-realization.

The solution of this problem is possible with the preparation of a future teacher with deep knowledge, has developed pedagogical abilities, perfect professional skills, professional self-awareness, pedagogical thinking, has the skills of self-education, self-improvement. Therefore, the formation of the readiness of the future teacher of an elementary school for professional work in modern conditions acquires special significance.

Keywords: future teacher of elementary school, professional activity, inclusive environment, general educational institution.

Стаття надійшла до редколегії 10.09.2017 р.